

PREVESTIREA

IOANA PÂRVULESCU este scriitoare și profesor la Facultatea de Litere din București, unde predă literatură română modernă. Timp de 18 ani a fost redactor și cronicar săptămânal la *România literară*. La editura Humanitas a inițiat și coordonat colecția de literatură universală „Cartea de pe noptieră”. Romanele ei sunt traduse în peste 10 limbi europene. A obținut în două rânduri Premiul Uniunii Europene pentru literatură: în 2013, cu romanul *Viața începe vineri*, și, în urma unui concurs internațional al laureaților, în 2018, pentru proza scurtă *O voce*.

SCRIERI PRINCIPALE: *Lenevind într-un ochi* (1990), *Alfabetul doamnelor* (1999), *Prejudecăți literare* (1999), *Întoarcere în Bucureștiul interbelic* (2003), *În intimitatea secolului 19* (2005), *În Țara Miticilor* (2007), *Întoarcere în secolul 21* (2009), *Viața începe vineri* (2009), *Cartea întrebărilor* (2010), *Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale* (2011), *Viitorul începe luni* (2012), *Cum continuă povestea* (2014), *Inocenții* (2016), *Dialoguri secrete: Cum se roagă scriitorii și personaje lor* (2018).

TRADUCERI: Angelus Silesius, *Călătorul heruvimic / Cherubinischer Wandersmann* (1999), Maurice Nadeau, *Să fie binecuvântați* (2002), Laurent Seksik, *Consultația* (2007), Rainer Maria Rilke, *Îngerul păzitor* (2007), Milan Kundera, *Sărbătoarea neînsemnătății* (2014), René Goscinny & Albert Uderzo, *Asterix, viteazul gal* (2017), René Goscinny & Albert Uderzo, *Cosorul de aur* (2018), René Goscinny & Albert Uderzo, *Asterix și goșii* (2019), A.A. Milne, *Când eram foarte tineri* (2019).

ANTOLOGII: *De ce te iubesc: Paradoxurile iubirii în poezia lumii* (2006), *Povești de dragoste la prima vedere* (2008), *Intellectualii la cratiță: Amintiri culinare și 50 de rețete* (2012), *Și eu am trăit în comunism* (2015), *Amintiri de la Humanitas* (2020).

IOANA PÂRVULESCU
PREVESTIREA

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Se dedică rașilor

Prolog în secolul 21

Dear Iona,

*Great, thank you! Your interview will be held in French.
I send you your schedule:*

16.30: Librebook stand (no. 130) – Facebook Live interview with Anna Rydholm (Social Media Team of European Commission)

17.00: Librebook stand (no. 130) – Cocktail

18.00: Place de l'Europe (no. 205) – „What's the European Union Prize for Literature?”

19.00: End

*Best regards,
Roberta*

De când am început să am corespondență electronică în engleză, mi s-a spus adeseori *Iona*. Programul Spelling & Grammar corectează automat, în engleză, *oa* din Ioana, pe care nu-l recunoaște, în *o*, care i se pare mai plauzibil (și, într-adevăr, Iona există ca prenume feminin, dacă e să mă gândesc doar la violonista și dirijorea Iona Brown).

La început mă necăjea transformarea. Numele meu plin de vocale îl conținea și pe al bunicii mele materne, Ana, pe al străbunicii paterne, tot Ana, era legat, în plus, de mulți Ioan din familie, de strada copilăriei mele, Sfântu Ioan, și de sărbătoarea cu acest nume în preajma căreia mă născusem. Iona suna pentru mine abrupt, bărbătesc, era, în română, un nume de mic profet iute la mână. Dar, pe măsură ce m-am dedicat lui, atât numele, cât și personajul biblic care l-a purtat mi-au devenit foarte dragi. Am început să-l înțeleg pe Iona. De un curaj ieșit din comun, ca toți artiștii adevărați, și primul care, în felul lui și înaintea lui Isus, învinsese, după trei zile, moartea. Singurul, cred, care i se opusese lui Dumnezeu firesc, într-un dialog, poate închipuindu-și că omul, creat după chipul și asemănarea Domnului, îi poate vorbi acestuia ca unui semen și că poate îndrăzni să spună și altceva decât strict ce se așteaptă de la el.

Povestea lui e atât de frumoasă și de omenească pentru că e despre monștrii cu dublu rol, până la urmă salvatori, despre nevoia de umbră, despre teamă și fugă, despre pasiune, despre a te implica sau a sta deoparte, a fi om sau în afara omenirii, a muri, a învia și, da, a-ți dori moartea de mai multe ori, chiar dacă te crezi ales de Dumnezeu. Despre cum poți deveni crud, bun fiind, și cum poți deveni bun, rău fiind. E o poveste completă. Îți pune imaginația în funcțiune. Te mișcă din loc. Te pune la încercare. Te face să simți lucruri nemaiîncercate.

Și am mai observat ceva: toată lumea zâmbește când vine vorba de Iona.

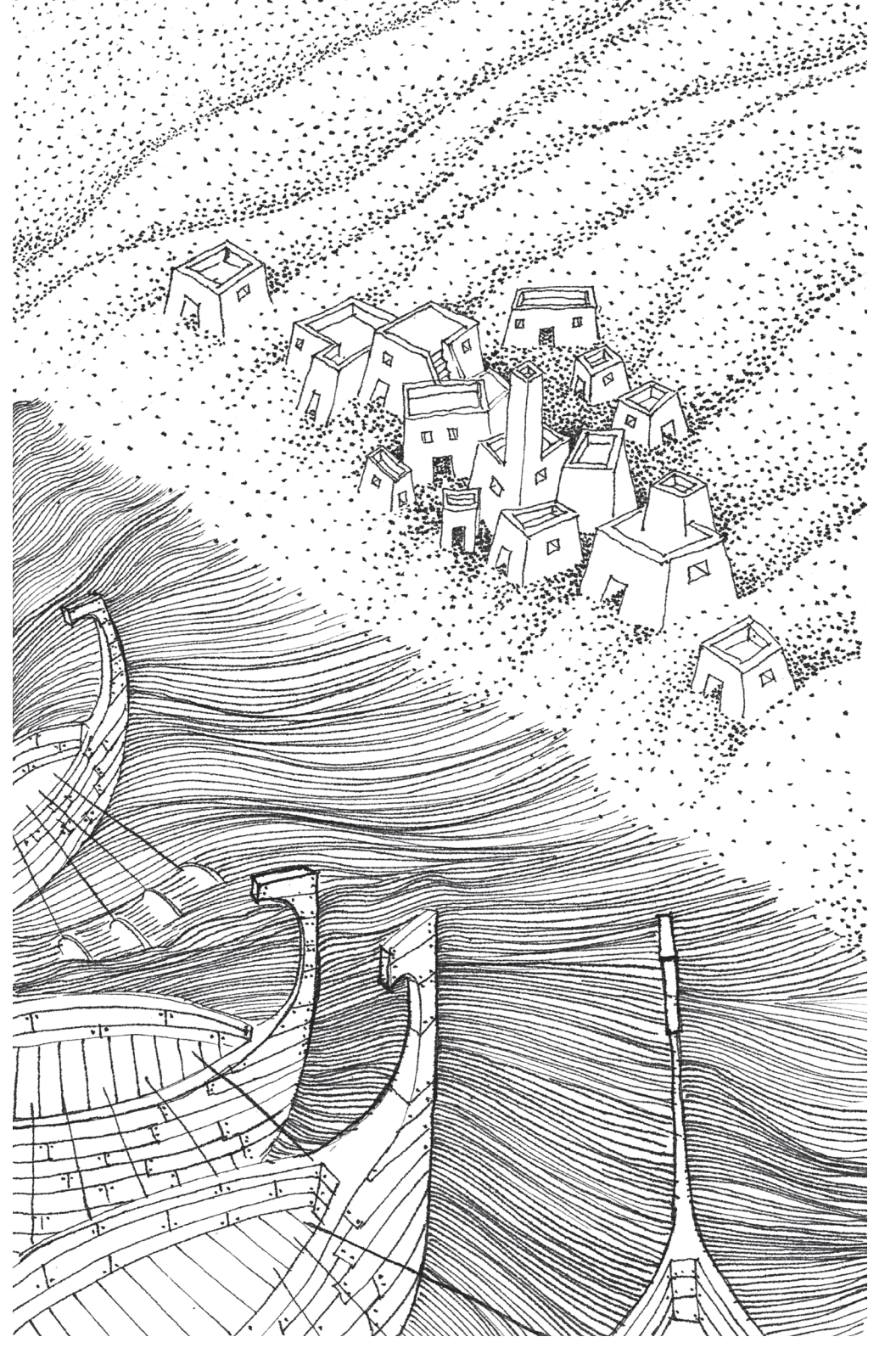
Mi-am dat seama că realitatea mă trăgea de mânecă: să scriu despre viața lui Iona a devenit aproape o obliga-

ție. Misiunea mi s-a părut la fel de grea ca aceea pe care o primise de la Dumnezeu purtătorul de drept al numelui. Aveam nenumărate motive să n-o duc la bun sfârșit, să mă sustrag. La urma urmei, nimeni nu știa de ea, în afară de mine și, pesemne, de Dumnezeu. Am încercat și eu, la fel ca Iona, să fug în direcția opusă. Ce ușor mi-ar fi fost să scriu un mic roman de dragoste (dezas-truoasă) petrecut în ziua de azi! Însă nu, ideea mă urmărea oriunde mă aflam, ca ochiul lui Dumnezeu care vede totul. Și, din când în când, o altă scrisoare emailată: *Dear Iona*. La un moment dat nu m-am mai putut ascunde.

*

Urmașii patriarhilor sunt aici, trăiesc printre noi, spunea cineva și, mai mult ca sigur, fără să-și cunoască strămoșii. Dacă socotim în medie 3 generații pe secol (la oamenii biblici erau de fapt mai multe), de Iona, care a trăit, probabil, în secolul 8 î.Hr., ne despart în jur de 90 de generații. Nu e chiar așa de mult, doar că urma se pierde. Pe una din laturile arborelui meu genealogic am evidența a douăsprezece generații, nume, prenume, acte de botez sau de căsătorie. Mai departe istoria tace. Dacă aș continua să sap în timp, aș ajunge însă la părinții din părinți care au fost contemporani cu Iona.

Pentru scriitor, o mie sau două de ani sunt, vorba psalmistului, ca ziua de ieri, care a trecut: îi mătură ca pe-un vis.

CARTEA I

Cer mult, pământ și apă

Puteai să fi băiatul meu

— **P**acea fie cu tine!
Cel astfel salutat își plecă fruntea adânc, după cuviință, dar, de răspuns cu vorbe, nu răspunse. Ședea pe pământ, cu fundul pe călcâie, și pe sub lungă cămașă de in se bănuiau coapse tari, bine arcuite. Scobea un lemn în poală, pesemne ca să facă o cupă de vin, aidoma cu alte două, terminate, care se aflau lângă el, printre așchii. Ridică privirile spre străinul înveșmântat în alb, iar soarele, puțin trecut de zenit, îi săgetă ochii. Își duse palma streășină la frunte ca să vadă fața oaspetelui. Remarcă doar că era un bătrân cu barbă căruntă și ondulantă, care-i acoperea obrajii supti, și că în urechi avea cercei. Mâinile, cândva foarte fine, țineau dârlogii unui catâr, iar pe degetele arătătoare îi sclipea câte un inel cu pietre prețioase, unul din aur, celălalt din argint. În ciuda trupului mititel, ceva semeț, poruncitor chiar, se citea în ținuta lui, ca la unul care știe ce vrea și de ce a venit.

— Un strop de apă pentru mine și pentru bătrânul meu dobitoc, dacă ai bunătate. Servitorii se descurcă singuri. Sosim de la capătul lumii...

Bărbatul de pe jos îl privi bănuitor, fără să spună nimic, așa că vizitatorul îl lămuri:

— Din locul numit Tarșiș, „capătul lumii“. Ce-i drept, astăzi am venit doar de la Iafia – și arată din cap spre miazăzi –, doar că la vârsta mea tot obositor e... Picioarul pe pământ l-am pus la Ioppe. Am trecut și prin Ierusalaim. Multă lume, și foarte pestriță, viermuială și gălăgie peste tot. Nu mai suport așa ceva: potcoave și ziua, și noaptea, țipete de femei care-și ceartă copiii, gură-cască câți poștești, chemări neconținute de la negustorii de untdelemn, de pește, de grâne și de fructe uscate, vaiete de hoți care-și primesc pedeapsa pe pielea spinării și, noaptea, șoapte răgușite, din gușă... Pentru mine ar fi totuși mai bun, cred, niște vin decât apa – spuse oftând și privind semnificativ către una din cupele terminate –, că măcar licoarea asta nu le face trebuință animalelor. Prefer să nu pun deloc gura pe apă, dacă se poate.

Cel de jos sări fără zăbavă în picioare, după legile foarte stricte ale ospetiei. Luă de dârlogi animalul sur, se grăbi către fântâna aflată destul de aproape și-l puse la jgheab. Catârul își cufundă de îndată botul în apă, împrôșcând stropi de jur-împrejur. Ceva mai târziu își primi și oaspetele, într-una dintre cupele noi, vinul dulceag. Bătrânul îl sorbi cu același nesaț cu care băuse patrupedul, împrôșcând și el picături. Gazda privea însă cu nerăbdare spre musafir, ca și cum abia aștepta să scape de el.

— Tu trebuie să fii Iona ben Amithai, spuse vesel bătrânul. L-am cunoscut bine pe părintele tău, lăudată fie-i în veci amintirea. Sau te pomenești că mai trăiește? M-aș bucura să aflu asta.

— Nu, spuse scurt cel numit Iona, fără să mai intre în detalii.

Remarcă numai că întrebarea ar fi trebuit pusă pe dos, dar se vede că oaspetele era unul dintre oamenii aceia temători care așază răul înaintea binelui.

— Când... sau, mai curând, cum a murit? Întrebă străinul cu vădită curiozitate, în timp ce, la semnul lui ușor de înțeles, cu degetul mare ridicat și înclinat spre pahar, Iona îi mai turna o porție din licoarea de culoarea mierii.

— Se fac... zece zile, azi. Nu s-a trezit. În dimineața sabatului.

— În somn, carevasăzică? Ce noroc pe el! Tu l-ai găsit?

Iona aprobă din cap, tot mai morocănos. Nu-i plăcea vorba lungă, și bătrânul ăsta cu mâncărime de limbă îl lua de la treabă. Voia să și-o termine. Și anume în tăcere. Durerea provocată de moartea tatălui era oricum prea proaspătă ca s-o împartă cu toți trecătorii sosiți la Gat-Hefer, pe nepusă-masă, de la Tarșiș, „capătul lumii“, unde-o mai fi și asta, să-și piardă ziua cu toți necunoscuții, chiar dacă acești necunoscuți fuseseră, se pare, bine cunoscuți de tatăl dus de pe lume.

— Sunt văr cu părintele tău, a spus bătrânul de parcă l-ar fi auzit, iar pe tine te-am întâlnit, dacă se poate numi așa ce s-a întâmplat atunci, doar o dată, când ți-au tăiat prepuțul și ți-ai primit numele de Iona, „porumbelul“. Toate numele noastre sunt nume de împrumut ale lui Dumnezeu și-i oglindesc lumea, dar cred că știi asta de la taică-tău. Erai tare drăgălaș la opt zile de viață, porumbelule, și, după ce te-au desfășat, îți mișcai ușurel picioarele subțiri, ca un broscoi, nicidecum ca o pasăre, în timp ce răcneai de mama focului, roșu la față și cu un firicel de voce. Nu te mai opreai. Ca să-ți spun drept, nu credeam să ajungi acum să ai și picioarele, și vocea așa

de groase! Și obrazul acoperit cu barbă neagră și creață! Nu eram deloc sigur că ai zile, deși țițetele tale pițigăiate arătau că vrei ceva de la viața asta... Oare mama ta cea tânără și frumoasă trăiește? Sau s-a dus și ea la Adonai?

— Iată că acum a pus întrebarea în ordinea bună.

— Da, mormăi Iona.

— Da, s-a dus, sau da, trăiește?

— Da, trăiește. Tânără nu e.

— Lăudat fie Domnul! Pentru că trăiește, vreau să zic! Trebuie s-o văd de îndată. Spune-i că a venit Iacob ben Beniamin, ruda ei din Tarșiș, de dincolo de Marea cea Mare. Sau, mai curând, ruda bărbatului ei, Amithai, din păcate răposat, cum zici. Ție ți-aș veni unchi. Nu ți-au vorbit niciodată despre mine? a spus bătrânul cu vocea dintr-odată tremurată și clătinându-și, laolaltă cu capul, cerceii de aur.

— Nu-i acasă! replică Iona, cu un ton care se voia mai blând, dar care îi ieși pe gură destul de răstit.

— Mai bine, mai bine-așa! Trebuie să mă obișnuiesc cu gândul că în locul femeii rumeioare și vesele, cu rotunjimi plăcute ochiului de bărbat, cu țâțele ca puii de cerb sau ca gemenii căprioarei, cum cu totul nepotrivit, și totuși așa de ispititor, spunea în veacul trecut înțeleptul, Solomon – la mama ta, fie vorba-ntre noi, era atunci piept umflat de lapte –, cu gât lung, prins în șiruri de mărgăritare, cu păr negru, lucios sub vâlul subțire, și dinții ca perlele, cu buze foc de drăguțe, în loc de o mireasă fragedă, îmbrăcată în in subțire cusut cu fir, o să văd o babă. Te pomenești că-i și știrbă!

— Nu, spuse Iona, care nu mai auzise pe nimeni vorbind în felul ăsta. Nu, nu. E frumoasă. Cu dinții în gură. Păr negru.

Era o replică lungă pentru el, care vorbea scurt. Do-vedea tulburare.

— Slavă ție, Dumnezeu! Am fugit la capătul lumii de ea și de alesul ei văr, că la tinerețe sângele își face de cap. Tare urâtă e tinerețea, crede-mă, nepoate: plină de greșeli și de-a dreptul caraghioasă.

Iona era încă tânăr și nu răspunse.

— Puteai să fi băiatul meu, porumbelule: Iona ben Iacob ben Beniamin. Poate ieșeau ceva mai sprinten la vorbă, că bietul Amithai, fie-i amintirea binecuvântată, rostogolea cuvintele ca pe bolovani, le urnea din gură cu mare greutate, dar se vede totuși că el a fost, după cum îi spune și numele, „cel adevărat“, și nu eu. Inimă bună și văr bun, chiar dacă supărăcios și superstițios. Dar nu-i caut eu pricină acuma, după ce s-a dus atât de ușor, în somn. Totdeauna a avut noroc flăcăul ăsta... Știi, copile, oamenii ar trebui să-și ureze „moarte bună“ în loc de „noapte bună“! Dacă-mi arăți unde, atunci m-aș culca și eu până la venirea maică-tii, sperând ca totuși norocul de a muri în somn să nu cadă chiar astăzi pe capul meu albit, nu înainte de a o revedea pe cea care nu și-a pierdut cu totul frumusețea și nici dinții.

Părea că nu mai au ce să-și spună, deși esențialul, adică scopul vizitei, nu fusese dezvăluit. Iacob nu-l împărțea, dintr-o pricină doar de el știută, iar Iona nu avea obiceiul să vorbească neîntrebat și nu era curios din fire, așa că, după ce-l conduse pe străin pe acoperișul plat, umbrit pe două laturi de viță bătrână, unde era o saltea de paie, se apucă iar de meșterit, cu chipul încruntat. Tocmai atunci se auzi un strigăt care-ți îngheța inima. Nu știai dacă e de om, sau de femeie, sau de fiară. Dar părea mai mult de fiară. Iacob, care abia urcase, coborî în grabă.

Atunci s-a petrecut miracolul

Gat-Heferul era așezat pe delușoare blânde, iar uscăciunea se simțea mai puțin decât în restul ținutului, primăvara puteai zări verdeață stropită cu maci roșii, iar vara, printre măcăcini, o mulțime de floricele galbene se iveau în iarba firavă. Între mătasea nesfârșită a cerului și pământul pietros, împărțit pe familii și lăsat moștenire din veșnicie-n veșnicie și din tată-n fiu, galileenii din mica așezare – ca toți cei de dinaintea lor și ca toți aceia care aveau să-i urmeze – munceau din greu și așteptau încrezători sau înspăimântați venirea lui Mesia. Femeile măcinau grâne între două pietre rotunde, în curtea casei, unde coceau și pâine, și creșteau copii. Bărbații deșteleau pământul și-l curățau de pietre, cultivau viță-de-vie, pe care o udau cu trudă atunci când ploaia nu se îndura să cadă, iar vinul, mai degrabă dulceag, le dădea și lor bucurie și poftă de viață, viața însăși urmându-și cursul după aceeași rânduială. O porneau adeseori spre miazăzi, la Ierusalaim sau la Iafia, așezare pe care-o puteai zări, albă, în depărtare, chiar de-acasă, mergeau cu treburi, schimbau mărfuri și aflau ultimele noutăți. Sau Ieruşa-

Cuprins

<i>Prolog în secolul 21</i>	7
---------------------------------------	---

CARTEA I

Cer mult, pământ și apă

Puteai să fii băiatul meu	13
Atunci s-a petrecut miracolul	18
Tata, tata!	23
Tare-mi fac griji cu băiatul ăsta.	27
Un galileean cu voce groasă	32
Foarte iscusit la amăgit lumea	35
Nu te cred!	39
Sărutul, plânsul și râsul	42
Dacă ajungi la Adonai...	46
Ăia nu-s frații mei	49
Vocile	53
Mai rău ca aici n-o să fie.	59
E gata masa.	66
Oameni buni!	75
După miros.	80
Bou, casă, cămilă, sabie.	84

Altceva, la fel de rău	89
Aproape, îngrozitor	95

CARTEA A II-A

Furtuna

Capra	103
Nemuritorii s-au supărat	107
Aruncați-mă!	114
N-a văzut decât beznă	119
Iartă-mă!	126
Iarăși să se nască!	129
Glumesc, scumpa mea!	134
Cu bust de bărbat și coadă de pește	137
De necrezut	142
Nu seamănă cu nimeni	146
Pământul îl păcălește	150
Împrietenirea	155
Cu gura larg deschisă	160
Ca o mamă	165
Dar asta nu era posibil	168
Cu limba împleticită	173
Păreau de aceeași vârstă	176
Rădăcini adânci	181
Un urmaș al lui	187
Ca molia	192

CARTEA A III-A

Umbra verde

Așteptând să asfințească soarele	201
O spărtură în nori	206
În timp ce membrul îi era ridicat	212

Care-i al patrulea?	218
O să mergem împreună!	222
Dar și el era prizonier	227
Spune-mi despre tine...	232
Să-l spălăm	236
Dăm un banchet	240
O femeie obișnuită	245
Ea seamănă cu Ghilgameș?	252
O prostie	260
Atât de mirată că se-ndrăgostise	264
Vocea lui grea, minute în șir	270
Poate doar așa, fără motiv	277
Corpurile lor nu mai serveau la nimic	284
Menirea	293
Înainte dezastrului	298
Umbra verde	304
Coadă de pește	311
<i>Epilog în secolul 21</i>	317
<i>Mulțumiri</i>	327